

Μάθημα ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ II**Βασικές Αρχές και Έννοιες της Αρχιτεκτονικής***Υποχρεωτικό μάθημα Β01ΥΠ – 8 ώρες διδασκαλίας – 12 ECTS – Open eClass: 422388***Ακαδ. Έτος 2025-2026 – 2^ο Εξάμηνο**

Διδάσκοντες:

Ελένη Αμερικάνου, Καθηγήτρια Δ.Π.Θ. - συντονιστής μαθήματος

Πάνος-Λουκάς Εξαρχόπουλος, Επίκ. Καθηγητής Δ.Π.Θ.

Γεώργιος Παπαγιαννόπουλος, Αναπλ. Καθηγητής Δ.Π.Θ.

Παρασκευή Αργυρακάκη, Συμβ. Διδ. με Απόκτ. Ακαδ. Εμπειρίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ – ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελεί ετήσιο κύκλο σπουδής με το αντίστοιχο μάθημα του 1^{ου} Εξαμήνου, με το οποίο ενοποιείται και εισάγει τους πρωτοετείς φοιτητές στην έννοια της αρχιτεκτονικής σύνθεσης, τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο εφαρμογής μέσω σειράς θεμάτων.

Στόχος του μαθήματος είναι, κυρίως, η εξοικείωση των φοιτητών με τις διαδικασίες, μεθοδολογία και τεχνικές του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού μέσω της εκπόνησης απλών αρχιτεκτονικών θεμάτων. Κατά την επεξεργασία των θεμάτων αξιοποιείται η θεωρία που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του αντίστοιχου μαθήματος του 1^{ου} Εξαμήνου. Επιπλέον, στο 2^ο Εξάμηνο, η θεωρία συνεχίζεται μέσω της ανάλυσης και διερεύνησης των αναγκαίων στοιχείων που υποστηρίζουν την αρχιτεκτονική σύνθεση των συγκεκριμένων αρχιτεκτονικών θεμάτων.

Κύρια σημεία που πραγματεύεται η θεωρία του μαθήματος είναι: Τρόποι αναπαράστασης-παραδείσας μίας αρχιτεκτονικής πρότασης ανάλογα με τις φάσεις επεξεργασίας της. Τα πραγματικά δεδομένα και ζητούμενα ενός αρχιτεκτονικού θέματος. Το κτιριολογικό πρόγραμμα. Ο προσανατολισμός. Το ανάγλυφο του εδάφους. Η σχέση με το άμεσο φυσικό ή κτισμένο περιβάλλον. Κατασκευαστικά, λειτουργικά, μορφολογικά ζητήματα. Η θεωρία συμπληρώνεται –εκτός των διδακτικών συγγραμμάτων– με σημειώσεις (συμβολισμοί σχεδίασης, βασικοί ορισμοί Ν.Ο.Κ. και κτιριολογικά-κτιριοδομικά στοιχεία) καθώς και με παρουσιάσεις ειδικού περιεχομένου, όπως πρωτότυπο ή δημοσιευμένο υλικό αναπαραστάσεων αρχιτεκτονικής (σχέδια, μακέτες), εργαλεία και υλικά κατασκευής προπλασμάτων, θεματική σειρά: εργαστήρια γλυπτών-ζωγράφων κ.ά.

Προβλέπεται η εκπόνηση των δύο θεμάτων συνθετικού χαρακτήρα, με τα οποία ολοκληρώνεται ο ετήσιος κύκλος σπουδής εισαγωγής στην αρχιτεκτονική σύνθεση.

Το 1^ο Θέμα αφορά στη σύνθεση μικρού ημιυπαίθριου εκθετηρίου τοπικών προϊόντων ή παραδοσιακών επαγγελματιών ή αντικειμένων λαϊκής τέχνης κ.ά. Πρόκειται για σύνθεση στοιχειωδών αρχιτεκτονικών διατάξεων με στόχο τη δημιουργία μιας μόνιμης κατασκευής. Δίνεται έμφαση στη δομική συγκρότηση του αρχιτεκτονικού χώρου, στη σχέση υπαίθριου και ημιυπαίθριου χώρου καθώς και στον τρόπο κίνησης-πορεία του επισκέπτη. Επιδιώκεται συναρμογή δομικών στοιχείων, χρήση απλών μορφών στέγασης και κατακόρυφης επικοινωνίας. Όλοι οι ζητούμενοι χώροι των εκθετηρίων κατέχουν συγκεκριμένη θέση σε ένα δεδομένο και προσανατολισμένο πολεοδομικό σχηματισμό-ιστό, ο οποίος θεωρείται ότι αναπτύσσεται σε έναν ανοιχτό δημόσιο χώρο και συγκροτεί έναν ευρύτερο εκθεσιακό χώρο. Αποτελούν, δηλαδή τα

εκθετήρια, τα κομβικά σημεία ενός «αρχιτεκτονικού περιπάτου» ο οποίος τα διατρέχει, τα συνενώνει και τα διασυνδέει. Ο συνολικός «περίπατος» υλοποιείται όταν ολοκληρώνεται η εργασία με την παράθεση από τους ίδιους τους φοιτητές όλων των προπλασμάτων των προτάσεών τους, βασισμένων στο δεδομένο κοινό υπόβαθρο, και συνδεδεμένων μεταξύ τους σε μία μεγαλύτερη ενιαία επιφάνεια, σε ένα δάπεδο αίθουσας για παράδειγμα. Ενισχύεται, με τον τρόπο αυτό, το ομαδικό πνεύμα των φοιτητών, αλλά και προβάλλεται ο συλλογικός χαρακτήρας της αρχιτεκτο-νικής.

Το 2^ο Θέμα είναι μια ολοκληρωμένη συνθετική εφαρμογή, με στόχο την εξοικείωση των φοιτητών με τη συνθετική διαδικασία και τα δεδομένα και τις παραμέτρους ενός πραγματικού θέματος. Πρόκειται για σύνθεση σε συγκεκριμένο οικόπεδο της πόλης, με σχετικώς απλό κτιριολογικό πρόγραμμα αλλά και με λειτουργικές ιδιαιτερότητες: Εργαστήριο γλύπτη με μικρό χώρο διαμονής. Με το θέμα αυτό επιδιώκεται να δοθεί έμφαση στη διερεύνηση θεμάτων ένταξης στον αστικό ιστό, στη λειτουργική οργάνωση, στη μορφολογική επεξεργασία, στην επαφή με απλά κατασκευαστικά συστήματα κ.λπ.

Το μάθημα έχει εργαστηριακό χαρακτήρα και οι εργασίες εκπονούνται ομαδικά στην αίθουσα διδασκαλίας-σχεδιαστήριο, με την καθοδήγηση και τις διορθώσεις των διδασκόντων. Η εκπαιδευτική διαδικασία ολοκληρώνεται με την παρουσίαση-κριτική των φοιτητικών προτάσεων ανά εργασία. Επιπλέον, ενδέχεται να πραγματοποιούνται και ενδιάμεσες παρουσιάσεις των φοιτητικών προτάσεων, ανάλογα με τον βαθμό επεξεργασίας των συνθετικών θεμάτων σε επίπεδο τάξης.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΣΥΓΓΡΑΜΑΤΑ

1. Μπίρης Τάσος, Αμερικάνου Ελένη, Εξαρχόπουλος Πάνος, *Το μεταλλασσόμενο μοντέλο-συγκρότησης πρωτογενών δομών κατοίκησης του χώρου*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2025 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 143559220]
2. Francis D.K. Ching, *Αρχιτεκτονική. Μορφή, Χώρος & Διάταξη*, Αθήνα: ΥΤΟΡΙΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Μ. ΕΠΕ., 2024 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 133033992]
3. Αντωννάκη Σουζάνα (επιμ.-εισαγωγή Στέλιος Γιαμαρέλος), *Αρχιτεκτονική Ποιητική. Κείμενα 1959-2019*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2023 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 133029344]
4. Παπαϊωάννου Τάσης, *Χτισμένα και άχτιστα*, Αθήνα: ΙΝΔΙΚΤΟΣ ΑΕΕΒΕ, 2022 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 112706793]
5. Pallasmaa Juhani, *12 Δοκίμια για τον Άνθρωπο, την Τέχνη και την Αρχιτεκτονική 1980-2018*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2021 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 102074016]
6. Περράκης Γιώργος, Σκουτέλης Νίκος, *Αναπαραστάσεις του υπερβατικού*, Αθήνα: Εκδόσεις ΚΑΠΟΝ, 2015 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 50661297]
7. Bachelard Gaston, *Η ποιητική του χώρου*, Αθήνα: Β. Βασδέκης και ΣΙΑ Ε.Ε., 2014 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 12866292]
8. Τσουκαλά Κυριακή, Conenna Claudio, Παντελίδου Χαρίκλεια (επιμ.), *Η διδασκαλία του Louis I. Kahn και άλλα δοκίμια*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο, 2013 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 22766626]

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

- Υπόδειγμα σχεδίασης: Ενδεικτικοί συμβολισμοί αρχιτεκτονικού σχεδίου.
- Πίνακας υλικών κατασκευής μακέτας.
- Στοιχεία Οικοδομικού Κανονισμού (Ν.Ο.Κ.).
- Θεματική σειρά: Εργαστήρια γλυπτών – ζωγράφων.

ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ – ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ

- Το μάθημα δεν έχει γραπτή εξέταση.
 - Ο τελικός βαθμός του μαθήματος θα προκύψει από την αξιολόγηση των δύο θεμάτων, ως εξής:
 - 1^ο Θέμα (Μικρό ημιυπαίθριο εκθετήριο) 50 %
 - 2^ο Θέμα (Εργαστήριο γλύπτη)..... 50 %
- Επισημαίνεται ότι για να αποδοθεί τελικός προβιβάσιμος βαθμός (δηλ. $\geq 5,00$) απαιτούνται:
- α) Η εκπόνηση και παράδοση και των δύο θεμάτων.
 - β) Η βαθμολόγηση κάθε θέματος με προβιβάσιμο βαθμό.
 - γ) Η πραγματοποίηση 4 τουλάχιστον διορθώσεων από τους διδάσκοντες σε κάθε θέμα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Ο εργαστηριακός χαρακτήρας του μαθήματος, η πυκνή και συνεχής σχέση θεωρίας και θεμάτων, καθώς και η πραγματοποίηση ομαδικών παρουσιάσεων-κριτικής των φοιτητικών προτάσεων σε ενδιάμεσες φάσεις του μαθήματος, απαιτούν την παρουσία και ενεργό συμμετοχή των φοιτητών σε κάθε μάθημα.
- Επισημαίνεται ότι κάθε φοιτητική ομάδα θα πρέπει να πραγματοποιήσει διορθώσεις με τον υπεύθυνο διδάσκοντα σε **4 τουλάχιστον μαθήματα**, ώστε το θέμα της να γίνει δεκτό και να αξιολογηθεί.
- Για την εξοικείωση των φοιτητών με τα μέσα αναπαράστασης της αρχιτεκτονικής, θα πραγματοποιηθούν, με ευθύνη των διδασκόντων, μικρές εκθέσεις-παραυσιάσεις επιλεγμένου υλικού, όπως σκίτσα, σχέδια, προπλάσματα (μακέτες) κ.λπ.
- Για την εκπόνηση των θεμάτων θα σχηματιστούν διμελείς φοιτητικές ομάδες.
- Για την εκπόνηση των θεμάτων επιτρέπεται η χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή (Η/Υ) μόνο για τη σύνταξη κειμένων. Δεν θα γίνεται χρήση Η/Υ για τη σχεδίαση.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

α/α Ημερομηνία Περιεχόμενο

1	12-02-2026	Συνθετικές εφαρμογές: <u>1^ο Θέμα</u> : «Μικρό ημιυπαίθριο εκθετήριο». Διορθώσεις 1 ^{ου} θέματος.
2	19-02-2026	Θεωρία: Στοιχεία για το αρχιτεκτονικό σχέδιο και πρόπλασμα.

- Συνθετικές εφαρμογές:** Διορθώσεις 1^{ου} θέματος.
- 3 26-02-2026 Συνθετικές εφαρμογές:** Διορθώσεις 1^{ου} θέματος.
- 4 05-03-2026 Συνθετικές εφαρμογές:** Διορθώσεις 1^{ου} θέματος.
- 5 12-03-2026 Συνθετικές εφαρμογές:** Διορθώσεις 1^{ου} θέματος.
- 6 19-03-2026 Συνθετικές εφαρμογές:** Διορθώσεις 1^{ου} θέματος.
- 7 26-03-2026** Παράδοση–παρουσίαση–κριτική 1^{ου} θέματος.
Συνθετικές εφαρμογές: 2^ο Θέμα: «Εργαστήριο γλύπτη με μικρό χώρο διαμονής στην Ξάνθη». Επεξήγηση εκφώνησης και επίσκεψη στο οικόπεδο.
- 8 02-04-2026 Θεωρία:** Κτιριοδομικά και κτιριολογικά δεδομένα. Στοιχεία Ν.Ο.Κ. Τα μέσα αναπαράστασης της αρχιτεκτονικής.
Συνθετικές εφαρμογές: Διορθώσεις 2^{ου} θέματος.
- 06-04-2026 έως 17-04-2026 ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΠΑΣΧΑ
- 9 23-04-2026 Συνθετικές εφαρμογές:** Διορθώσεις 2^{ου} θέματος.
- 10 30-04-2026 Συνθετικές εφαρμογές:** Διορθώσεις 2^{ου} θέματος.
- 11 07-05-2026 Συνθετικές εφαρμογές:** Διορθώσεις 2^{ου} θέματος.
- 12 14-05-2026 Συνθετικές εφαρμογές:** Διορθώσεις 2^{ου} θέματος.
- 13 21-05-2026 Συνθετικές εφαρμογές:** Διορθώσεις 2^{ου} θέματος.
- 14 28-05-2026** Ενισχυτική διδασκαλία.
- 02-06-2026 έως 19-06-2026 ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΟΥΝΙΟΥ
 Παράδοση–παρουσίαση–κριτική 2^{ου} θέματος